

De 'Ondermijningswet'

Inhoud en stand van zaken

Franc Pommer

De Ondermijningswet

Algemeen

Regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' (2017)

- Par. 1.1: Justitie en Veiligheid

"Er komt een speciale "Ondermijningswet" om de geconstateerde juridische knelpunten in de huidige aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijnende criminaliteit op te lossen. [...]. Er wordt ingezet op intensieve samenwerking tussen verschillende publieke en private instanties, zoals dat nu ook gebeurt tussen de Taskforce Brabant Zeeland en Intensivering Zuid Nederland."

- "Ondermijningswet": verzamelnaam meerdere wetsvoorstellen
- Kamerdossier 29911
- Onderdelen hebben betrekking op bestuurlijk handhaving door gemeenten

De Ondernijingswet

Verzamelnaam van wetgevingstrajecten

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Ondernijingswetgeving

Stand van zaken: 1 april 2020

Gegevensuitwisseling

Op 20 februari is het modelprotocol aan de Tweede Kamer gezonden. Het protocol biedt een model voor het inrichten van de informatiedeling binnen een gemeente. Er worden bijeenkomsten georganiseerd om het modelprotocol aan gemeenten toe te lichten en om eventuele knelpunten op te halen.

Samenwerkingsverbanden

Verbetering van het gezamenlijk verwerken van persoonsgegevens binnen samenwerkingsverbanden. Er wordt naar gestreefd het wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden binnenkort bij de Tweede Kamer in te dienen.

Wijziging wet Bibob

Wetsvoorstel wijziging wet Bibob met o.a. uitbreiding toepassingsbereik en versterking eigen onderzoeksmogelijkheden van bestuursorganen is in de Tweede Kamer aangenomen en is inmiddels aan de Eerste Kamer gezonden. De consultatie van de tweede tranche van wetgeving Bibob is gesloten.

Screening

Voor bepaalde kwetsbare functies is een hoge mate van integriteit van cruciaal belang. Voor die functies willen wij dat relevante politiegegevens een grondslag kunnen zijn om een VOG te weigeren. Het wetsvoorstel VOG politiegegevens is inmiddels ingediend bij de Tweede Kamer.

Huurmotorvoertuigen

Criminelen kunnen vanwege de anonimiteit huurauto's gebruiken om bijvoorbeeld drugs te vervoeren. Dit willen wij voorkomen. Wij zoeken naar mogelijke oplossingen om het gebruik van huurauto's voor criminele activiteiten tegen te gaan.

Woningen/bedrijfspanen

Criminelen kunnen woningen (koop en huur) en bedrijfspanen gebruiken om bijvoorbeeld hun buit op te slaan of geld wit te wassen. Wij onderzoeken het gebruik van deze panden voor criminele activiteiten en zoeken naar mogelijke oplossingen.

Woningbeschietingen

Wetsvoorstel om een bevoegdheid te maken voor de burgemeester om een woning te sluiten bij het verstoren van de openbare orde door het aantreffen van wapens in een woning of het beschieten van een woning.

Ondernijende organisaties

De Wet bestuurlijk verbod ondernijende organisaties gaat over het bestuursrechtelijk kunnen verbieden van organisaties – zoals OMG's – die een cultuur van wetteloosheid creëren, bevorderen of in stand houden. Het is een initiatiefwet van de Tweede Kamer.

Bedreigen bestuurders

Wetgeving is in procedure om het strafmaximum voor bedreiging te verhogen van twee naar drie jaar gevangenisstraf. Voor bedreiging van burgemeesters en bestuurders met een publieke taak komt hier nog een derde bij, zodat de maximale gevangenisstraf vier jaar wordt.

Criminele binnendringers

Containerterminals in zee- en luchthavens en spoorwegemplacementen worden misbruikt voor de smokkel van drugs. Wij stellen voor het binnendringen op die besloten terreinen strafbaar te stellen.

Afpakken crimineel vermogen

Geld is een belangrijke drijfveer van criminelen. Wij willen het mogelijk maken dat crimineel vermogen beter kan worden afgepakt door: verruiming onderzoek naar vermogen van de veroordeelde, beslag op crimineel vermogen in andere lidstaten en versnelling ontnemingsprocedure.

Toezeggingen getuigen

Kroongetuigen kunnen een belangrijke rol spelen in het succesvol vervolgen van ondernijingszaken. Wij kijken naar verruiming van de mogelijkheden tot het doen van toezeggingen aan kroongetuigen.

NPS

Nieuwe Psychoactieve Stoffen zijn een vorm van synthetische drugs, die de effecten van drugs zoals ecstasy, speed en cocaïne nabootsen. Wetgeving is in voorbereiding om nieuwe vormen van deze stoffen te kunnen verbieden.

Precursoren

Bij precursoren gaat het om stoffen die (uitsluitend) worden gebruikt voor de drugsproductie. Wetgeving is in voorbereiding om invoer en bezit van deze stoffen te kunnen verbieden, aansluitend op bestaande Europese regelgeving.

Opruimen drugslabs

Wetgeving die het mogelijk maakt om kosten die door OM en opsporingsdiensten worden gemaakt voor het vernietigen van in beslag genomen voorwerpen zoals drugs, te verhalen op de dader. De wet ligt momenteel bij de Raad van State voor advies.

Meer weten?
[Klik hier voor documenten over het onderwerp ondernijning](#)

Verkennde gesprekken/
werkgroep

Wetsvoorstel in
voorbereiding

Wetsvoorstel ingediend
bij Tweede Kamer

Wetsvoorstel ingediend
bij Eerste Kamer

Wetswijziging in
werking getreden

De Ondernemingswet

Bestuurlijke bevoegdheden Ondernemingswet

- Uitbreiding sluitingsbevoegdheid burgemeester
 - Artikel 13b Opiumwet
 - Artikel 174a Gemeentewet
- Uitbreiding Wet Bibob
- Gegevensuitwisseling
- Gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (WGS)
- Wet bestuurlijk verbod ondernemende organisaties
- Sluiting woningen/bedrijfspanen waar criminele activiteiten plaatsvinden
- Huurmotorvoertuigen

Artikel 13b Opiumwet

Verruiming van de sluitingsbevoegdheid

- Stand van zaken: op 1 januari 2019 in werking getreden (*Stb.* 2018/481)
- **Oud:** Burgemeester kan woning of lokaal sluiten als daarin drugs worden verkocht, afgeleverd of daartoe aanwezig zijn

"1. De burgemeester is bevoegd tot toepassing van bestuursdwang indien in woningen of lokalen dan wel in of op bij woningen of zodanige lokalen behorende erven een middel als bedoeld in lijst I of II wordt verkocht, afgeleverd of verstrekt dan wel daartoe aanwezig is."

Artikel 13b Opiumwet

Verruiming van de sluitingsbevoegdheid

- **Nieuw:** Bevoegdheid pand of woning te sluiten bij voorbereidingshandelingen (*voorwerpen of stoffen die duidelijk bestemd zijn voor het telen of bereiden van drugs*)

"1. De burgemeester is bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang indien in een woning of lokaal of op een daarbij behorend erf:

a. een middel als bedoeld in lijst I of II dan wel aangewezen krachtens artikel 3a, vijfde lid, wordt verkocht, afgeleverd of verstrekt dan wel daartoe aanwezig is;

b. een voorwerp of stof als bedoeld in artikel 10a, eerste lid, onder 3°, of artikel 11a voorhanden is."

Artikel 13b Opiumwet

Verruiming van de sluitingsbevoegdheid

- Voorbereidingshandeling: apparatuur, chemicaliën, versnijdingsmiddelen, etc.
- Gelet op aard en hoeveelheid of onderlinge combinatie
- ABRvS 26 februari 2020, ECLI:NL:RVS:2020:617 (Waalwijk)

“Voldoende is dat de burgemeester aannemelijk maakt dat de betrokkene wist of ernstige redenen had om te vermoeden dat de voorhanden voorwerpen bestemd waren voor het beroeps- of bedrijfsmatig of grootschalig opzetten van een hennepplantage.”

- **Concept:** “artikel 13d”: kosten van opruimen drugsproductiepunt verhalen op de dader (*Kamerstukken II, 2018/19, 24077, nr. 427*)

Artikel 174a Gemeentewet

Verruiming sluitingsbevoegdheid bij woningbeschietingen en wapens

- **Stand van zaken:** ontwerpvoorstel openbaar, internetconsultatie is gesloten
- **Oud:** door gedragingen in de woning wordt openbare orde rondom de woning verstoord

"1. De burgemeester kan besluiten een woning, een niet voor het publiek toegankelijk lokaal of een bij die woning of dat lokaal behorend erf te sluiten, indien door gedragingen in de woning of het lokaal of op het erf de openbare orde rond de woning, het lokaal of het erf wordt verstoord."

Artikel 174a Gemeentewet

Ontwikkelingen rondom het huidige artikel

- Oorspronkelijk bedoeld voor drugsoverlast, echter door wijziging van 13b Opiumwet in 2007 in onbruik geraakt
- Slechts als openbare orde door gedraging *in* de woning wordt verstoord
- Onbruikbaar bij woningbeschietingen van buitenaf (ABRS 5 april 2017, ECLI:NL:RVS:2017:923, Gst. 2017/115 m.nt. F.A. Pommer)
- Ook niet bij handgranaat die op de portiek landt en daar ontploft (Rb. Amsterdam 20 juni 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:4343).
- Evenmin bruikbaar bij aantreffen van wapens in een woning: niet vergelijkbaar met drugsoverlast (*Kst. II* 1995/96, 24699, nr. 5).

Artikel 174a Gemeentewet

Verruiming van de sluitingsbevoegdheid

Nieuw (concept):

"1. De burgemeester kan besluiten een woning, een niet voor het publiek toegankelijk lokaal of een bij die woning of dat lokaal behorend erf te sluiten, indien:

- a. door gedragingen in de woning of het lokaal of op het erf de openbare orde rond de woning, het lokaal of het erf wordt verstoord;*
- b. door ernstig geweld, of bedreiging daarmee, in of in de onmiddellijke nabijheid van de woning of het lokaal of op het erf of in de onmiddellijke nabijheid van het erf, de openbare orde rond de woning, het lokaal of het erf wordt verstoord of ernstige vrees bestaat voor het ontstaan daarvan;*
- c. door het aantreffen in de woning of het lokaal of op het erf van een wapen als bedoeld in artikel 2 van de Wet wapens en munitie de openbare orde rond de woning, het lokaal of het erf wordt verstoord of ernstige vrees bestaat voor het ontstaan daarvan."*

Artikel 174a Gemeentewet

Verruiming van de sluitingsbevoegdheid

- Ratio: ABRvS, 6 juni 2000, ECLI:NL:RVS:2000:AA6842 (AB 2003/181, m.nt. J.G. Brouwer)
- Burgemeester Breda sluit woning (na bij harddrugsvondst) o.g.v. APV
- Rechtsvraag: kan APV grondslag bieden voor woningsluiting?
- Afdeling oordeelt:

"[...] dat een woning die als zodanig in gebruik is naar haar aard behoort tot de persoonlijke levenssfeer van haar bewoners. Hieraan kan niet afdoen de omstandigheid dat die woning daarnaast nog een andere functie vervult. Een geslotenverklaring van een woning als bedoeld in art. 35b eerste lid van de verordening vormt een beperking van het recht, bedoeld in art. 10 eerste lid Grondwet. Een dergelijke beperking is volgens art. 10 eerste lid voornoemd slechts toegestaan op basis van een wet in formele zin. Nu die grondslag ontbreekt dient de aangevallen uitspraak te worden bevestigd."

Wet Bibob

Verruiming in twee tranches

Eerste Tranche stand van zaken: 1 augustus 2020 in werking getreden (*Stb.* 2020, 279)

- Inhoud in 5 hoofdlijnen
 - Uitbreidingen reikwijdte Wet Bibob
 - Uitbreiding (informatiebronnen) eigen onderzoek bestuursorganen
 - Regels omgang met adviesaanvragen door het LBB
 - Meerdere/andere gevolgen uitkomst Bibob-onderzoek
 - Technische veranderingen
- Gelijktijdig wijziging art. 15 lid 1 sub b en lid 2 Bjsgr
- (zie ook: <https://www.hekkelman.nl/blog/overheidszaken/vijf-hoofdlijnen-van-de-gewijzigde-wet-bibob-per-1-augustus-2020/>)

Wet Bibob

Verruiming **tweede tranche**

Stand van zaken

- Lag tot 1 maart ter consultatie, nog niet ingediend bij Tweede Kamer (www.internetconsultatie.nl/tweedetranchebibob)
- Reactie F.A. Pommer: uitbreiding naar omgevingsvergunning afwijken bestemmingsplan + bestemmingsplan op aanvraag

Wet Bibob

Verruiming **tweede tranche**

- Inhoud
 - uitbreiding informatieverstrekking LBB over gevaarsconclusie (artikel 11a-bericht)
 - tipfunctie voor overheden onderling (identiek OM-tip)
 - gegevensuitwisseling tussen Bibob-toepassende overheden met omgevingsdiensten wordt mogelijk
 - fiscale gegevens (vergrijpboetes) verkrijgen bij eigen onderzoek
 - verdere uitbreiding toepassing Wet Bibob:
 - toestemmingsvereiste vervreemding opstalrecht
 - alle vergunningplichtige omgevingsplanactiviteiten
 - omgevingsvergunningen o.g.v. waterschapsverordening

Wet Gegevensverw. door samenwerkingsverbanden

Informatiedeling tussen samenwerkingsverbanden

Stand van zaken: wetsvoorstel 30 april 2020 ingediend bij TK

- *Kamerdossier 35 447*
- Doel: meer duidelijkheid + meer mogelijkheden tot informatie-uitwisseling bij aanpak ondermijning in gem. samenwerkingsverbanden
- Voorziet o.a. in wett. basis verwerking persoonsgegevens RIEC's (§ 2.3)
- Regelt wanneer RIEC-deelnemers informatie aan samenwerkingsverband, andere deelnemers en derden verstrekt en hoe informatie wordt verwerkt
- Maakt informatie-uitwisseling van deelnemer aan RIEC met deelnemers aan ander RIEC mogelijk
- Alleen ter uitoefening/uitvoering van aangewezen wett. taak/bevoegdheid

Wet Gegevensverw. door samenwerkingsverbanden

Informatiedeling tussen samenwerkingsverbanden

- Vb. Wetsvoorstel WGS (TK 2019-2020, 35 447 nr. 2)
- **"Artikel 2.17 Doel:** *De Regionale Informatie- en Expertisecentra verwerken uitsluitend gegevens voor zover dat noodzakelijk is voor de uitoefening van de wettelijke taken en bevoegdheden van de deelnemers op het terrein van strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en fiscaalrechtelijke handhaving in het belang van de bestrijding van georganiseerde criminaliteit."*
- **"Artikel 2.19 Deelnemers:** *1. Als deelnemers worden aangewezen: h. de burgemeester voor de uitoefening van zijn wettelijke taken en bevoegdheden op het terrein van de handhaving van de openbare orde bij of krachtens hoofdstuk XI van titel III van de Gemeentewet, paragraaf 2.3 van de Politiewet 2012, artikel 13b van de Opiumwet of een gemeentelijke verordening en voor de uitoefening van zijn wettelijke taken en bevoegdheden bij of krachtens etc."*

Informatiedeling binnen gemeenten

Onderzoek naar binnengemeentelijke informatiedeling

- Adviesvraag Minister Raad van State 23 augustus 2018
- Advies Raad van State 20 maart 2019:
 - noodzaak nw wetgeving binnengemeentelijk informatiedeling niet aangetoond
 - verdiepend onderzoek nodig naar noodzaak en effectiviteit
 - nadere analyse van (bestaande) mogelijkheden informatiedeling
 - bestaande mogelijkheden in Model-protocol AVG (doelbinding, noodzaak en proportionaliteit)
- Mogelijke uitkomsten onderzoek:
 - mogelijk aanpassen sectorale wetgeving
 - bij sectoraal-overstijgend; algemene wettelijke voorziening
 - uitdaging: aard ondermijning te breed voor afgebakend doel!

Informatiedeling binnen gemeenten

Model protocol AVG

- Minister heeft advies Raad van State overgenomen 6 juni 2019
- “Model privacy protocol binnengemeentelijke gegevensdeling” 20 februari 2020
- Betreft model voor inrichting informatiedeling binnen gemeente
- Ministerie organiseert bijeenkomsten om modelprotocol aan gemeenten toe te lichten en eventuele knelpunten op te halen
- Onderzoek naar knelpunten gaat ondertussen door

Wet bestuurlijk verbod ondermijnende organisatie

Verbod op o.a. OMG

- Stand van zaken: Wetvoorstel ingediend bij TK
- Kamerdossier 35 079
- Minister voor Rechtsbescherming kan organisaties verbieden in het belang van de openbare orde, bedoeld in artikel 8 Grondwet
- Gaat om "*organisaties die een cultuur van wetteloosheid creëren, bevorderen of in stand houden*" (bv. OMG's)
- In lijn met Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2019:1451 (verbod Satudarah)
 - Advies A-G Assink aan HR 12 juni 2020 ECLI:NL:PHR:2020:593
→ arrest Gerechtshof kan in stand blijven

Sluitingsbevoegdheid woningen/bedrijfspannen

...waar criminele activiteiten plaatsvinden

- **Stand van zaken:** verkenningsfase
- Deel bedrijventerrein sluiten bij signalering ondermijnende activiteiten?
 - vaststellen bp. waarbij bepaalde bedrijvigheid wordt begrensd of tegengegaan;
 - burgemeester kan o.g.v. art. 174 Gemeentewet *voor publiek openstaande* gebouwen sluiten;
- drugsgelateerde activiteiten: sluiting van lokalen o.g.v. art. 13b Opiumwet;
- exploitatievergunningstelsel voor activiteiten, gebieden (Model APV VNG)
- Bij woningen: wettelijke grondslag in “wet in formele zin”

Voorkomen gebruik huurmotorvoertuigen

...voor criminele doeleinden

- **Stand van zaken:** verkenningsfase
- Doel: tegengaan van het gebruik van huurauto's voor criminele activiteiten
- Kan dat niet nu al?
 - exploitatievergunningstelsel voor activiteiten, gebieden (Model APV VNG)

Franc Pommer
06 - 13 34 14 62
f.pommer@hekkelman.nl

